Gausel
skole

2022

Handlingsplan for trygt og godt skolemiljø

Gausel skole

15.03.2022

Gausel skole
Handlingsplan for et trygt skolemiljø

28.04.2022

Innhold

..... 0
HANDLINGSPLAN 3
for et trygt skolemiljø på Gausel skole og SFO 3
Om planen 4
Lovgrunnlaget 5
§ 9 A-7.*Det fysiske miljøet* 7
§ 9 A-8.*Elevdeltaking i arbeidet med skolemiljøet* 7
§ 9 A-9.*Informasjonsplikt og rett til å uttale seg* 8
Definisjon av ulike begrep 8
Krenkelse 8
Digitale krenkelser 8
Mobbing 9
«Trygt og godt» skolemiljø» 9
Sårbare elever 9
Nulltoleranse mot mobbing 9
Forebyggende tiltak på Gausel skole 10
Tiltak på skolenivå: 11
Tiltak på klassenivå 12
Tiltak på elevnivå 13
Skole- hjem samarbeid 13
Helsesykepleiers oppgaver 14
Interne rutiner for kommunikasjon og informasjon for Trygt skolemiljø 15
Varslingsplikten 16
Rutine for skjerpet aktivitetsplikt overfor særskilt sårbare elever 16
Informasjonsflyt ved overganger 16
Overgang til ungdomstrinn 17
Rutiner knyttet til delpliktene i § 9 A-4 17
Alle ansatte har en plikt til å følge med 19
Hvordan kan Gausel skole fange opp at elever ikke har det trygt og godt? 19
Alle ansatte har en plikt til å gripe inn 20
Alle ansatte har en plikt til å varsle 21
Alle ansatte har en plikt til å undersøke 22

Sette inn tiltak 24
Dokumentere 27
Aktivitetsplan 28
Ansvarsfordeling 29
Medvirkning 31
Forventninger til voksenrollen, verdier og elevsyn 32
Evaluering av handlingsplanen 34
Referanser 34
Vedlegg 1 Observasjon- og tiltaksskjema etter Opplæringslovens § 9A 36
Vedlegg 2 Konsekvenstrapp 37
Vedlegg 3 Aktivitetsplan 38
Vedlegg 4 Egenvurdering 42

Stavanger kommune

HANDLINGSPLAN

for et trygt skolemiljø på Gausel skole og SFO

Denne planen inneholder alle de tiltak som skolen bruker forebyggende for å skape et godt læringsmiljø.

Skolen har nulltoleranse for mobbing.

Om planen

Skolenes arbeid med skolemiljø omfatter både det fysiske og det psykososiale miljøet. Gausel skole skal arbeide for å forhindre krenkelser og mistrivsel, og for at skolemiljøet bidrar positivt til elevenes helse, trivsel og læring. Alle planer, tiltak og handlinger skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn, jf. artikkel 3 i FNs Barnekonvensjon(1989).

Opplæringsloven kapittel 9 A handler ikke først og fremst om mobbing, men elevens egen individuelle opplevelse av om han/ hun har det trygt og godt på skolen. Spørsmålet som skolen og foreldrene må stille seg, er om skolemiljøet er så godt at det fremmer helse, trivsel og læring og at elevene opplever trygghet og tilhørighet. Alle skoler skal ha en handlingsplan som beskriver hvordan elevene kan oppleve et trygt og godt skolemiljø. (Oppvekst og utdanning, Stavanger kommune, 2020)

Denne planen skal evalueres og revideres årlig, og gjøres tilgjengelig for alle ansatte og foresatte ved skolen. En forenklet versjon skal også vurderes av skolens elevråd. Skolens handlingsplan skal gi forutsigbarhet i skolens systematiske arbeid med skolemiljøet for ansatte, foreldre og elever. Den skal være retningsgivende og vise hva skolen gjør for å sikre elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø. I planen omtales som oftest «skolen» - det innebærer skole og SFO.

Henning Aastvedt

rektor

Lovgrunnlaget

Opplæringsloven

§ 9 A -1 Verkeområde for kapitelet

Kapitlet her gjeld for elevar i grunnskolen og den vidaregående skolen. Kapitlet gjeld òg for elevar som deltek i leksehjelpordningar og i skolefritidsordningar, med unntak av § 9 A-10 og §9 A-11.

§ 9A-2 Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3 Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

§ 9 A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt miljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

a) kva problem tiltaka skal løyse

b) kva tiltak skolen har planlagt

c) når tiltaka skal gjennomførast

d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka

e) når tiltaka skal evaluerast.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

§ 9 A- 5 Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer en elev

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

§ 9 A-6 Statsforvalteren si handheving av aktivitetsplikta i enkeltsaker

Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til statsforvaltaren etter at saka er teken opp med rektor.

Statsforvaltaren skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller om det er under ei veke sidan ho vart teken opp, skal statsforvaltaren avvise saka, med mindre særlege grunnar gjer dette urimeleg. Det same gjeld dersom saka ikkje gjeld skolemiljøet på skolen der eleven går når saka blir meldt til statsforvaltaren.

§ 9 A-7.*Det fysiske miljøet*

Skolane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helsa, trivselen og læringa til elevane.

Det fysiske miljøet i skolen skal vere i samsvar med dei faglege normene som fagmyndigheitene til kvar tid tilrår. Dersom enkelte miljøtilhøve avvik frå desse normene, må skolen kunne dokumentere at miljøet likevel har tilfredsstillande verknad for helsa, trivselen og læringa til elevane.

Alle elevar har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira. Skolen skal innreiast slik at det blir teke omsyn til dei elevane ved skolen som har funksjonshemmingar.

Dersom ein elev eller forelder eller eit av råda eller utvala ved skolen der desse er representerte, ber om tiltak for å rette på fysiske miljøtilhøve, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningsloven som om det var gjort enkeltvedtak.

§ 9 A-8.*Elevdeltaking i arbeidet med skolemiljøet*

Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø.

Elevrådet kan oppnemne representantar til å vareta elevane sine interesser overfor skolen og styresmaktene i skolemiljøsaker. Dersom det finst eit arbeidsmiljøutval eller liknande organ ved skolen, kan elevane møte med opp til to representantar når utvalet behandlar saker som gjeld skolemiljøet. Representantane skal bli kalla inn til møta med talerett og rett til å få meininga si protokollert. Dei skal ikkje vere til stades når utvalet behandlar saker som inneheld opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt.

Representantane skal få den informasjonen dei treng, men ikkje opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt. I den mon det trengst, har dei rett til opplæring for å skjøtte oppgåvene og fritak frå undervisninga.

§ 9 A-9.*Informasjonsplikt og rett til å uttale seg*

Skolen skal informere elevane og foreldra om rettane i dette kapitlet. Skolane skal òg informere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 og om høvet til å melde saka til statsforvaltaren etter § 9 A-6.

Dersom skolen finn ut at noko ved skolemiljøet kan skade helsa til elevane, skal elevane og foreldra snarast mogleg varslast om det.

Samarbeidsutvalet, skoleutvalet, skolemiljøutvalet, elevrådet og foreldra skal haldast informerte om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidleg som mogleg takast med i arbeidet med skolemiljøtiltak. Dei har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjeld det systematiske arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) - Lovdata

Sanksjoner og konsekvenser

Gausel skole forholder seg til de sanksjoner og konsekvenser som er beskrevet i ordensreglementet

Definisjon av ulike begrep

Krenkelse

Begrepet krenkelser skal tolkes vidt. Det betyr at krenkelser kan være direkte handlinger og verbale uttrykk og indirekte handlinger uttrykk rettet mot eleven. Eksempler på direkte krenkelser er mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Eksempler på indirekte krenkelser er utestenging, isolering og baksnakking. Se for øvrig Stortingsproposisjon 57 L (2016-2017), side 14, pkt. 4.5.3.

Digitale krenkelser

Krenkelser skjer også digitalt. Digitale krenkelser kan være mer intense fordi de ikke er knyttet til tid og sted, de skjer på digitale arenaer som sosiale medier og spill der voksne ikke har den samme kontrollen, barnet/ungdommen ønsker selv å være på disse arenaene, informasjonen spres raskt og nås ut til mange og informasjonen kan være vanskelig å slette.

Å bli utsatt for digitale krenkelser kan gi like store konsekvenser som å bli utsatt for krenkelser ansikt til ansikt.

Mobbing

«Med mobbing mener vi gjentatte negative handlinger fra en eller flere sammen, mot en elev som kan ha vanskelig for å forsvare seg. Mobbing kan være å kalle en annen stygge ting og erte, holde en annen utenfor, baksnakke eller slå, dytte eller holde fast.» (Elevundersøkelsen, Utdanningsdirektoratet, 2016)

«Trygt og godt» skolemiljø»

Dette defineres som et inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle. Et raust og støttende læringsmiljø er grunnlaget for en positiv kultur der elevene oppmuntres og stimuleres til faglig og sosial utvikling. Et systematisk arbeid er avgjørende for å skape et trygt og godt skolemiljø (Utdanningsdirektoratet, 2017)

Sårbare elever

«*Sårbarhet kan være knyttet til elevens religion, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk, funksjonsevne, at eleven har adferdsvansker eller sosio-emosjonelle vansker eller forhold ved elevens familie og hjemmesituasjon. At en elev tidligere har vært utsatt for krenkelser, kan også gjøre en elev særskilt sårbar*» *(Prop.* 57 L (2016-2017) s. 22)

Sårbarhetsfaktorene blir forsterket hvis eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Motsatt vil et godt læringsmiljø beskytte mot økt sårbarhet.

Nulltoleranse mot mobbing

På Gausel skole skal det reageres ved alle former for krenkelser.

Forebyggende tiltak på Gausel skole

§ 9 A-3 Nulltoleranse og systematisk arbeid

FNs Barnekonvensjon har fire sentrale prinsipper som er rettigheter i seg selv, og som også skal benyttes i tolkningen av alle handlinger som berører barn. Disse fire er:

- prinsippet om ikke-diskriminering, artikkel 2
- prinsippet om barnets beste, artikkel 3
- retten til liv og utvikling, artikkel 6
- retten til å bli hørt, artikkel 12

I arbeidet mot mobbing og krenkelser er det flere artikler som har betydning. Dette gjelder blant annet artikkel 19 som gir barn og unge en rett til beskyttelse mot fysisk og psykisk vold som mobbing, og artikkel 29 som gir rett til en god skole. Man må forbygge og stoppe mobbing for å sikre barns rett til liv og utvikling, og for at retten til utdanning, som gir dem nødvendig kunnskap og utvikling, skal oppfylles.

Forebygging handler om å sikre elevenes trivsel, helse og utvikling, både her og nå og på sikt. Forebygging handler også om å fremme et miljø preget av opplæringens verdigrunnlag med fokus på menneskeverdet, identitet og kulturelt mangfold, kritisk tenkning og etisk bevissthet, skaperglede, engasjement og miljøbevissthet og demokrati og medvirkning.

Et raust og støttende læringsmiljø er forutsetningen for en positiv kultur der elevene oppmuntres og stimuleres til faglig og sosial utvikling. Føler elevene seg utrygge, kan det hemme læring. Trygge læringsmiljøer utvikles og opprettholdes av tydelige og omsorgsfulle voksne, i samarbeid med elevene. De ansatte på skolen, foreldre og foresatte og elevene har sammen ansvar for å fremme helse, trivsel og læring, og for å forebygge mobbing og krenkelser. Alle barn på Gausel skole skal få kjenne at vi liker dem! I arbeidet med å utvikle et inkluderende og inspirerende læringsmiljø, skal mangfold anerkjennes som en ressurs (Utdanningsdirektoratet, 2021)

Tiltak på skolenivå:

- Fellesarrangementer i skolens regi, både i og utenfor skoletiden.
- Gausel skole har som et forebyggende tiltak samarbeidet med læringsmiljøsenteret høsten 2021. Vår skole driver kontinuerlig med kompetanseutvikling i profesjonsfellesskap. Skolens ledelse, lærere og miljøpersonell reflekterer og videreutvikler praksis innen klasse og gruppeledelse. Hovedpunkter er elev og gruppekollektiv, klassen som sosialt system, etablering av god klasseledelse ved oppstart av nytt skoleår, relasjonsbasert klasse og gruppeledelse med søkelys på lærer/ ansatt-elev relasjon, elev-elev relasjon og emosjonell støtte. Videre jobber vi med reaktiv og proaktiv adferd.
- Vi har en sosial kompetanseplan i tråd med overordnet del av læreplanen Overordnet del. De ansatte på skolen støtter og bidrar til elevens læring og utvikling i det daglige arbeidet gjennom faglig og sosial støtte.
- Elevråd: Elevene har medvirkning i utforming av trivselstiltak. Elevmedvirkning i friminutt. Skolen har aktivitetsledere/Lekeledere som velges i en demokratisk prosess i hver klasse på trinnene 4-7.trinn. Elevene medvirker i valg av aktiviteter som gjennomføres i storefri. Dette har en positiv effekt på elevmiljøet (Møller og Ottesen, 2016).
- Elevrådet tematiserer trivsel, mobbing og krenkelser som felles tema to ganger i året for skole og SFO. Her på Gausel skole har vi en helhetstanke rundt barnet, hele barnet – hele dagen.
- Tilsynsordning i uteområdet for et trygt og godt skolemiljø handler om forebygging, og trygging av våre elever. Skolen har delt inn uteområdet i åtte soner. Vi har tilsyn over de enkelte områdene i skolegården. Vaktene har synlige gule vester. Ved oppstart av skoleåret har Gausel skole satt inn styrket vakthold i hvert friminutt som en del av god skolestart. Vi har også styrket tilsyn med sårbare elever. Ved eventuelle hendelser eller behov settes det inn styrket tilsyn for mer systematisk observasjon både i skoleområdene og garderober (Møller og Ottesen, 2016)..
- Involvering av eldre rollemodeller i friminutt og enkelte aktiviteter i timer gjennom fadderordning. Femte trinn er faddere for førsteklassinger, sjette trinn for andreklassinger og syvende trinn for tredjeklassinger ((Møller og Ottesen, 2016).
- SFO skal være en inkluderende skolefritidsordning som bidrar til å danne fellesskap der alle barn kan delta og få en opplevelse av å høre til. SFO skal bidra til at barn opplever likeverd, sosial tilhørighet og sosialt fellesskap med andre barn og med personalet (Rammeplan for SFO, UDIR. 2021 s. 19). På SFO har vi

flere felles treffpunkter på kryss og tvers av baser og klassetilhørighet. Eksempler på dette er karneval, aktivitetsdager m.m.

- Jevnlige trivselsundersøkelser, her får elevene fortelle anonymt om sin opplevelse av trygt og godt skolemiljø. Undersøkelsen brukes forebyggende høst og vår, og ellers når det defineres et behov.
- Elevundersøkelsen er en årlig undersøkelse der elever får si sin mening om læring og trivsel i skolen. Vi bruker svarene i alle våre undersøkelser for å gjøre skolen bedre for våre elever. Elevundersøkelsen gjennomgås i elevråd og i den enkelte klasse.
- Foreldreundersøkelsen skole og SFO. I Foreldreundersøkelsene får foreldre og foresatte til elever fra 2. trinn (SFO), 3. trinn og 6.trinn (skole) si sin mening om elevenes læring, trivsel, skolefritidsordning og samarbeide mellom hjem og skole-SFO.
- Gausel skole sammenligner resultatene med tidligere år og vurderer også om det er områder som krever tiltak. Alle undersøkelser presenteres for personalet, FAU, SU. Ansatte evaluerer, reflekterer og videreutvikler praksis.

Tiltak på klassenivå

- Øve på sosiale ferdigheter. Hendelser tas fortløpende relatert til konteksten den oppstod i.
- Gausel skole har hver uke timeplanfestet 1 time på arbeider med sosialt -og læringsmiljø.
- Klasseregler, der elevens stemme kommer til uttrykk. Elevene er selv med på å bestemme regler.
- Vennegrupper på 1. og 2. trinn, i samarbeid med foresatte. Vennegrupper settes sammen av kontaktlærer, og gjennomføres i elevenes private hjem i samarbeid med foresatte.
- Andre undersøkelser på klassenivå, for eksempel sosiogram, utføres etter behov av ansatte.
- Friminuttgrupper og lekegrupper settes sammen ved behov for styrking av inkludering og mangfold.

Tiltak på elevnivå

- Lekeledere gjennomfører aktiviteter i storefri.
- Øve på sosiale ferdigheter på individnivå.
- Tiltakstrapp som viser saksgangen ved uønsket adferd.
- Skolens ressursteam drøfter og setter i gang tiltak i saker det blir meldt bekymring for elev. SFO deltar hvis eleven har sosiale utfordringer i skoletid, som også kan gi eleven utfordringer på SFO.
- Aktivitetsplaner lages etter behov hos enkeltelever eller en gruppe med elever.
- Elevene har vært delaktige i utarbeidelsen av handlingsplanen gjennom klassearbeid og i elevråd.
- Revisjon av skolens handlingsplan kjennetegnes god praksis hvor elevstemmen kommer tydelig fra.

Skole- hjem samarbeid

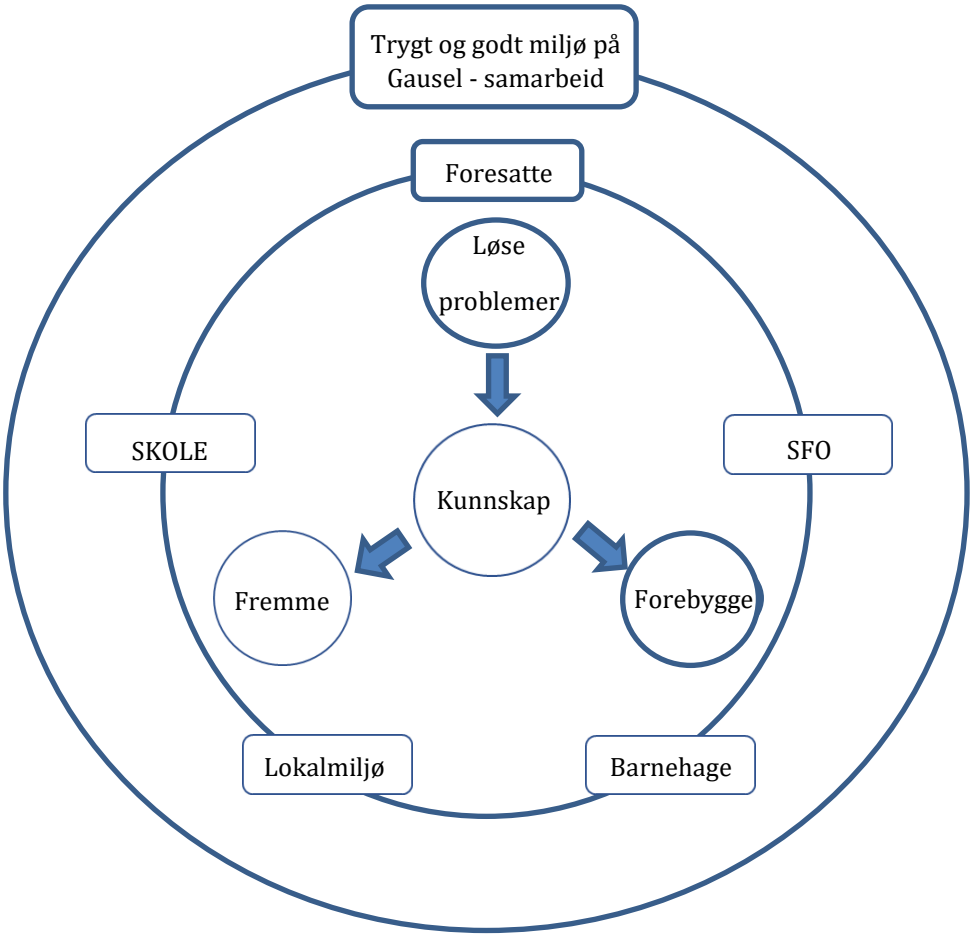

Modellen beskriver god praksis for godt samarbeid – «Laget rundt eleven». At skolen som helhet samarbeider godt med foresatte, barnehagen og senere ved overgang til ungdomsskolen vil kunne øke sannsynligheten for at eleven opplever både overganger og ulike miljøer på ulike arenaer for trygt og godt (K. S. Gusfre & I. R. Sjursø, 2021).

- God kommunikasjon og kontakt mellom skole og hjem. Ved hendelser ringes foresatte samme dag. Foresatte kan kontakte skolens personell pr. e-post og telefon 51 81 43 20.
- Samarbeid mellom skole og hjem om Stavangerstandarden.
- Oppdatert informasjon på skolens hjemmeside
- «Morgenfugl» er følgegrupper utført av foresatte på 1. og 2. trinn. Formålet er trygg skolevei.
- Arbeidsplaner med informasjon fra trinnene.
- Utviklingssamtaler med kontaktlærer hvert halvår.
- Hver klasse lager eget årshjul for arrangement.
- Foreldremøter i regi av skole og FAU.
- FAU er representert i samarbeidsutvalget.
- Foreldremøter med tema innenfor faglig og sosial læring

Helsesykepleiers oppgaver

- Helsefremmende og forebyggende arbeid gjennom å støtte eleven som rådgiver og samtalepartner.
- Individrelatert arbeid og arbeid relatert mot klasser / grupper.
- Støttesamtaler med barn / åpen dør.
- Samtaler med foresatte i enkeltsaker.
- Undervisning og helseopplysning.
- Helsesamtaler med elever og foresatte på 1. trinn.
- Informasjon på foreldremøter 1. trinn og 3. trinn, ellers ved behov.

Interne rutiner for kommunikasjon og informasjon for Trygt skolemiljø

Når	Hva
Felles planleggingsdag for alle ansatte ved skolestart.	Opplæring og informasjon om Kapittel 9A og skolens handlingsplan. Det gjøres kjent for ansatte hvor plan for trygt og godt skolemiljø deles.
På første foreldremøte om høsten.	Rektor, kontaktlærer og SFO gir informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø. Det gjøres kjent for foresatte om elevens rettigheter, og at plan for trygt skolemiljø ligger på skolens hjemmeside.
Hendelser	Skolen og SFO ringer foresatte ved uønskede hendelser som oppstår. Med hendelser mener vi ting som kan berøre elevens subjektive opplevelse av trygt skolemiljø.
Klasseforeldremøte ved behov	Ved behov har vi temamøte i klassen om klassemiljøet.
Møter i FAU og SU	Trygt og godt skolemiljø som fast punkt på møtene.
Kontinuerlig i elevgruppa	Det jobbes med inkluderende læringsmiljø.
Foreldremøte vår	Samarbeid om Stavangerstandarden

Varslingsplikten

- Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
- Rektor skal varsle skoleeier i alvorlige tilfeller.
- Dersom en ansatt opplever at en kollega krenker elevene, har en plikt til å varsle rektor. Denne plikten er skjerpet, og rektor skal varsles med en gang. Hendelsen/ forholdet skal straks meldes til skoleeier.
- Dersom det er skolen sin ledelse/rektor som krenker elevene, skal den som får kjennskap til dette, melde fra til skoleeier.
- Taushetsplikten er ikke til hinder.

Rutine for skjerpet aktivitetsplikt overfor særskilt sårbare elever

Skolen har et skjerpet ansvar for å ivareta elever som er særskilt sårbare. Eleven sin sårbarhet vil få konsekvenser for hva som er egnete tiltak. Et godt læringsmiljø beskytter mot økt sårbarhet. Se mer: https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/tiltak-skolemiljo/skolemiljotiltak-fellesskap-og-miljo/#utvikle-en-inkluderende-kultur

Gausel skole er en barneskole 1. -7. trinn, som har elever med behov for særskilt til rettelagt opplæringstilbud. Vår skole har som praksis å være god på inkludering og mangfold. Alle våre elever har tilhørighet til en klasse, eller base på SFO.

Informasjonsflyt ved overganger

Oppstart nye 1.klassinger.

- Besøksdag for skolestartere i juni. Her får skolestartere treffe kontaktlærer, avdelingsleder skole og SFO, rektor spesialpedagoger og miljøpersonell. Elevene får høre litt om skole og SFO og se skolens lokaler.
- Foresatte mottar informasjon fra rektor, avdelingsleder SFO, fagleder spesialpedagogikk og helsesykepleier.
- Besøkskveld på SFO. Miljøpersonell tilhørende 1. trinn inviterer skolestartere til lek og moro.
- Overføringsmøter med foresatte og eksterne samarbeidspartnere for enkelt elever skjer i regi av PPT.
- Fadderordning på skolen.
- Oppstart SFO og god skolestart.
- Rektor/avdelingsleder skole og SFO besøker barnehagene på vårparten.
- Fagleder spes ped besøker skolestartere med særskilt tilrettelagt opplæringstilbud i barnehager.

Overgang til ungdomstrinn

- Overføringsmøter for enkeltelever, spesiell vekt legges på sårbare elever.
- Besøk på mottakende ungdomsskole.
- Elevene skriver brev til ny kontaktlærer, der de presenterer seg selv.
- Overgang til ungdomsskolen er et gjennomgående tema i siste semester på 7. trinn.

Rutiner knyttet til delpliktene i § 9 A-4

Teksten er hentet fra Utdanningsdirektoratet sine nettsider, med noen lokale tilpasninger.

Delpliktene i §9 A-4	Hva Viser til forebyggende tiltak på skolenivå s. 11	Ansvar
Følge med	Alle ansatte skal aktivt følge med om elevene har det trygt og godt på skolen.	Alle ansatte
	Alle ansatte skal følge med og aktivt observere hvordan elevene har det, både hver for seg og sammen.	Alle ansatte
	Alle ansatte skal være ekstra oppmerksomme på sårbare barn. Sårbare elever vil bli fulgt opp av trygg voksen for å øve på sosial kompetanse og motta støtte til regulering.	Alle ansatte
Gripe inn	Alle ansatte har plikt til å gripe inn ved krenkelser.	Alle ansatte
	Den ansatte har ikke plikt til å utsette seg selv for fare.	Alle ansatte
	Fysisk makt eller krenking av elever er ikke tillatt, med unntak av nødrett og nødverge.	Alle ansatte
Varsle	Alle ansatte har plikt til å varsle rektor ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt.	Alle ansatte
	Alle ansatte har plikt til å varsle rektor hvis en elev blir krenket av voksne.	Alle ansatte
	Rektor skal varsle skoleeier ved alvorlige situasjoner mellom elever.	Rektor
	Rektor skal varsle skoleeier dersom en voksen krenker en elev.	Rektor

Undersøke	Ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt, skal skolen undersøke eleven sitt skolemiljø.	Lærer / miljøpersonell og rektor
	Skolen skal alltid undersøke dersom foreldre eller eleven selv melder fra.	Lærer og rektor
	Undersøkelser kan være samtaler, observasjon, kartlegginger m.m.	lærer
	Skolen skal alltid høre de barna som er involvert.	Ansatte og rektor
Tiltak	Det skal settes inn tiltak som er egnet til å rette opp og sikre eleven et trygt og godt skolemiljø.	
	Det skal iverksettes tiltak både når eleven selv eller foreldre melder fra.	
	Aktivitetsplanen skal være skriftlig og inneholde følgende punkter: • Hvilke problemer saken skal løse • Elevens opplevelse av saken • Hvilke tiltak skolen har planlagt • Når tiltakene skal gjennomføres • Hvem som er ansvarlig for tiltakene • Når tiltakene skal evalueres	
	Elevene skal alltid bli hørt i saken.	
	Rektor / avdelingsleder skal informere foreldre om aktivitetsplanen.	

Alle ansatte har en plikt til å følge med

Alle som arbeider på skolen, har en plikt til å følge med på hva som skjer og gripe inn ved all krenkende atferd.

Hvordan kan Gausel skole fange opp at elever ikke har det trygt og godt?

- Gjennom å snakke med elevene. Her på Gausel tar vi elevstemmen på alvor (utviklingssamtaler, elevsamtaler, underveissamtaler). Ansatte tilhørende trinn og base deler relevant informasjon slik at laget rundt eleven(e) styrkes.
- Hvis ansatte ser noe eller fanger opp noe i samtaler med andre elever.
- Gjennom foresatte som tar kontakt fordi de melder fra om det har skjedd noe på skolen.
- Gjennom endringer i atferd hos elever, eller endringer i klasse- eller skolemiljøet.
- Skolens ansatte må være oppmerksomme på endring i elevenes adferd. Noen elever blir stille og trekker seg tilbake i lek eller deltar ikke i lek og aktiviteter, mens andre trer tydelig fram og gir beskjed når ting blir vanskelige.
- Skolen kan fange opp at endringer i klasser kan føre til mer bråk og uro, endringer sosialt og hvilke barn som leker sammen.
- De ansatte driver systematisk og usystematisk observasjon daglig.

Det kan være vanskelig å oppdage utestenging, baksnakking, skjult mobbing og mobbing på nett. Vi bruker i tillegg disse verktøyene for å følge med og fange opp:

- Jevnlige spørreundersøkelser, Elevundersøkelsen og foreldreundersøkelsen.
- Vi har gode rutiner for vaktordning i friminutt og utetid i SFO. Ansatte observerer aktivt og er til stede for elevene gjennom å igangsette aktiviteter og være lyttende til elevene. Vi er ekstra oppmerksomme på sårbare barn. Vi undersøker og griper inn om vi mistenker krenkelser, og har lav terskel for å informere kontaktlærer og ledelsen om observasjoner og hendelser fra friminutt og utetid SFO.
- Bruk av observasjonsskjema ved uønskede hendelser og bekymringer.

Alle ansatte har en plikt til å gripe inn

Gausel skole har nulltoleranse, det innebærer at vi griper inn:

- Ved krenkelser.
- Når elever ber voksne om hjelp.
- Ved regelbrudd.
- Når noen går alene eller ser ut som de ikke har det greit.

Vi griper heller inn en gang for ofte. Det gir signal om at ansatte ser og følger med, de bryr seg, og griper inn.

Rektor skal sørge for at alle som jobber på skolen vet at de har plikt til å gripe inn (jamfør skolens informasjonsrutiner.

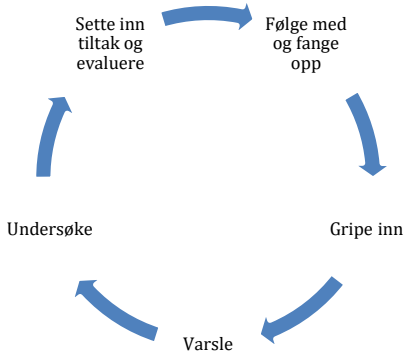

Handlingssløyfa (Utdanningsdirektoratet, 2017a).

Ikke alle kritiske utsagn er krenkelser

Hva som er en krenkelse, skal tolkes vidt. De voksne må derfor undersøke hendelser, med alle de involverte, for å kartlegge situasjonen. Ikke alle kritiske utsagn eller uenigheter er krenkelser.

Skolens oppgave er også å lære elever å tenke kritisk og å respektere andres meninger og overbevisninger. Se Overordnet del av læreplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017). Viser også til Gausel skoles Sosiale utviklingsplan

Bruk av fysisk makt

I noen tilfeller kan plikten til å gripe inn kreve bruk av fysisk makt og tvang. Et typisk eksempel på dette kan være når du skal stoppe en slåsskamp. I slike tilfeller er det viktig å være klar over at skolen ikke har hjemmel til bruk av tvang i opplæringsloven.

Bruk av fysisk makt er begrenset av

- Straffeloven
- Deler av opplæringsloven som fastslår at elever ikke skal refses fysisk eller utsettes for annen krenkende behandling.
- Barnekonvensjonen, barns rettigheter (FN, 1998).

https://lovdata.no/

Plikten til å gripe inn må derfor vurderes opp mot grensen til hva som er lovlig.

Reglene om nødrett og nødverge kan likevel gi grunnlag for å gripe inn på en slik måte som ellers er ulovlig. Denne unntaksregelen er veldig streng. Det er bare adgang til å bruke retten til nødverge og nødrett i helt ekstraordinære tilfeller, for eksempel der man må ty til tvang eller makt for å forsvare liv og helse.

Alle ansatte har en plikt til å varsle

Alle som jobber på skolen skal varsle rektor, hvis de ser eller mistenker at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dette skal sikre at rektor får oversikt over hvordan elevene har det på skolen og vil være et godt utgangspunkt for å følge opp enkeltsaker. Rektor har ansvaret for at varslingene håndteres på en forsvarlig måte.

Lav terskel

Det skal være lav terskel for hva som skaper mistanke til at en elev ikke har det bra på skolen. Plikten til å varsle avdelingsleder/rektor gjelder for all mistanke. Det kan for eksempel:

- Basere seg på observasjoner av elevene.
- Tilbakemeldinger i undersøkelser.
- Beskjeder fra foreldre eller medelever om krenkelser.
- At en elev sier fra at han eller hun ikke trives på skolen.

Hva når ansatte krenker?

Det er en egen regel om skjerpet aktivitetsplikt i saker der det er ansatte som krenker elever. Hvis du mistenker eller ser at en ansatt utøver vold, mobber, diskriminerer eller trakasserer en elev skal du straks varsle rektor som igjen skal varsle skoleeier. Dersom det er en ansatt i skoleledelsen som krenker en elev, skal den ansatte varsle skoleeier direkte.

Når skal det varsles?

Hvor raskt en sak skal varsles til rektor, må vurderes fra sak til sak. Alvorlige hendelser skal varsles straks. Andre saker kan det være forsvarlig å vente litt lenger med, for eksempel til slutten av skoledagen eller til oppsummeringer for uka. Varsel fra foresatte eller andre ansatte går til rektor. Varsling skal skje skriftlig.

I alvorlige tilfeller skal rektor varsle skoleeier. Skoleeier får da en mulighet til å bli kjent med saken og involvere seg i hvordan den skal løses. Hva som er et alvorlig tilfelle, vil være ei vurdering etter skjønn. Eksempel på alvorlige tilfeller er:

- saker der krenkelsene er særlig voldelige.
- hvis flere elever er involvert i mobbing av en enkeltelev.
- situasjoner der krenkelsene har pågått over lang tid uten at skoleledelsen har klart å løse saken.
- digital mobbing på tvers av skoler og grove trusler gjennom sosiale medier.

Alle ansatte har en plikt til å undersøke

Hvis noen som jobber på Gausel skole ser eller mistenker at en elev ikke har det trygt og godt, skal de undersøke saken med en gang. Plikten til å undersøke har like lav terskel som plikten til å varsle. Hvis elever selv sier ifra om at de ikke har det bra, skal skolen alltid undersøke saken nærmere. Det er helt nødvendig for å kunne sette inn gode, egnede tiltak. Hvor grundige undersøkelsen skal være er avhengig av skjønn, formålet med undersøkelsene og hvilken situasjon man står overfor i hvert enkelt tilfelle. Det er kontaktlærer og andre nært eleven som står i første rekke for å undersøke, men avdelingsleder kan bistå.

Ansatte som mobber

Hvis en ansatt er den som mobber, diskriminerer eller trakasserer en elev er det enda strengere krav til å undersøke saken umiddelbart.

Finn ut hva som ligger bak elevenes opplevelse, ikke skaff bevis

Plikten til å undersøke betyr at skolen skal undersøke elevens opplevelse av skolemiljøet.

Skolen skal ikke skaffe og vurdere bevis for eller mot at eleven er blitt krenket eller mobbet. Undersøkelsene må ha som formål å få frem fakta om situasjonen og hva som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Det kan være aktuelt å undersøke hendelser tilbake i tid eller forhold utenfor skolen, dersom disse påvirker elevens hverdag på skolen.

Hendelser utenom skoletid

Det som skjer mellom elever før og etter skoletid, kan påvirke hvordan en elev har det på skolen. Hvis en elev opplever å ikke ha det bra på skolen, plikter skolen å handle. Hva som er årsaken, kan ikke begrense skolen til å igangsette undersøkelser rundt meldt problem. Dette gjelder selv om årsaken er noe som har skjedd utenfor skolen, da elevene kan ta med seg opplevelser inn i skolehverdagen.

Det betyr at skolen kan ha et ansvar også for mobbing som skjer etter skoletid, for eksempel på internett, på skoleveien eller på fotballtrening. I tett og godt samarbeid med hjemmet, avgjøres hvilke tiltak skolen kan bidra med, og hva som eventuelt må ordnes opp i utenfor skolen.

Elevenes medvirkning og rett til å bli hørt

Gausel skole sørger for elevenes medvirkning når vi undersøker saker. Dette gjøres ved at involverte elever blir hørt, og barnets beste er et grunnleggende hensyn i skolens arbeid.

Skolen må ta hensyn til barnets beste i alle vurderinger og handlinger for å oppfylle aktivitetsplikten.

Vår praksis med undersøkelser

- Samtaler med elevene om faglig og sosial læring/ trivsel.
- Observasjoner – systematisk observasjon av en viss type atferd, eller samspill mellom visse elever, skal planlegges og dokumenteres av de voksne som jobber nærmest barnet.
- Usystematisk observasjon. Ved usystematisk observasjon, observerer man uten å ha planlagt tidspunkt, kontekst eller innhold.
- Sosiometriske undersøkelser – en kartlegging av alle relasjonene i et klassemiljø.

- Trivselsundersøkelser, er ment for å beskrive klassens sosiale miljø, og enkeltindivids subjektive opplevelse av trivsel.

Ved slike undersøkelser sørger vi for å ivareta personvernet til elevene.

Sette inn tiltak

Skolen har plikt til å

- Sette inn egnede tiltak for alle elever som opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt, uansett årsak.
- Følge opp tiltakene.
- Evaluere virkningen av tiltakene.
- Legge til eller endre tiltak hvis det er nødvendig.

Dette er også i samsvar med god pedagogisk praksis. At skolen følger denne plikten er viktig både for enkelteleven, men også for skolemiljøet som helhet. Et godt skolemiljø er en forutsetning for at elevene får utvikle seg faglig og sosialt.

Elever har rettigheter etter opplæringsloven, mens ansatte har rettigheter etter arbeidsmiljøloven. Det er ikke ment å gjøre unntak fra reglene i arbeidsmiljøloven i skolemiljøsaker.

Hva regnes som at en elev har meldt fra?

Når eleven melder fra om at skolemiljøet ikke oppleves trygt starter skolen en undersøkelse som en del av tiltaksplikten. Undersøkelsen avgjør videre tiltak i samråd med eleven og foresatte. Det er elevens egen opplevelse av at han eller hun ikke har et trygt og godt skolemiljø som utløser tiltaksplikten. Det er skolens ansvar å fange opp, og ta eleven på alvor når elevene sier ifra om at de ikke har det bra på skolen. Skolen skal aldri avvise eller underkjenne en elevs opplevelse av utrygghet eller mistrivsel på skolen. Det er nok at noen forteller muntlig at de ikke har det bra på skolen eller at de utsettes for noe de opplever som vanskelig.

Hva hvis en elev ikke vil innrømme at han eller hun ikke har det trygt og godt?

Skolens tiltaksplikt går lenger enn å kun ta tak i situasjoner der elevene selv sier fra og ber om hjelp. Tiltaksplikten kan for eksempel utløses av undersøkelser skolen har utført eller hvis noen observerer at en elev ikke har det trygt og godt.

Det er en del av skolens faglige vurdering å ta stilling til hvilke tiltak som er egnet, også der eleven er motvillig. Skolen er uansett forpliktet til å vurdere barnets beste og det kan i noen tilfeller være barnets beste å sette inn tiltak selv om eleven ikke ønsker dette selv. Husk også i denne sammenhengen at skolen aktivt skal ta rede på hva eleven mener og høre hva de har å si.

Hva er egnede tiltak?

For å finne frem til egnede tiltak er det viktig å ivareta barnas rett til å bli hørt og hensynet til barnas beste. Det er viktig å vurdere hvilke tiltak som ivaretar barnas interesser best mulig.

De ansatte i skolen må bruke sitt faglige skjønn når de skal vurdere hvilke tiltak de skal sette inn.

- Tilpass tiltakene til den konkrete saken. Et tiltak som har fungert godt for en elev trenger ikke å fungere for en annen elev i samme situasjon.
- Ta utgangspunkt i årsakene til problemene og vær bevisst på at alle saker er unike og kan ha sammensatte problemstillinger.
- Ofte vil det være behov for å sette inn flere tiltak samtidig for å kunne løse et problem. I disse tilfellene kan tiltakene sett i sammenheng styrke hverandre og sørge for at eleven får det trygt og godt på skolen.
- Husk at sakene skal løses på lavest mulige nivå, men at det likevel er viktig å følge plikten om å varsle.

Faglig skjønn krever kompetanse

De ansatte på Gausel skole oppdaterer jevnlig kompetanse om trygt skolemiljø og gjeldende regelverk. Ansatte bruker kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Det er rektors ansvar å følge opp at de ansatte på skolen innehar relevant kompetanse. Gausel skole jobber i profesjonsfellesskap om inkluderende læringsmiljø. Dette gjøres i skolens utviklingstid.

Hvem kan tiltakene rette seg mot?

Tiltakene kan rettes mot

- Den som blir mobbet eller krenket.

- Den eller de som mobber eller krenker.
- Tilskuere til uønsket krenkelse.
- Gruppe- eller klassemiljøet
- Hele skolemiljøet.

I de fleste tilfellene er det behov for å sette inn tiltak mot flere av gruppene. Tiltakene bør ikke utelukkende rette seg mot dem som opplever mistrivsel på skolen, men også tiltak på gruppenivå. Rettspraksis i mobbesaker og forskning viser at skolene også bør sette inn tiltak mot dem som mobber, krenker eller på annen måte bidrar til at andre ikke har det trygt og godt på skolen. Eksempler på tiltak kan være direkte inngripen når en elev blir mobbet, det gjennomføres konfronterende og individuelle samtaler med de involverte og foresatte.

Tiltakene skal være lovlige

Tiltaksplikten gjelder så lenge det finnes egnede tiltak som kan gi eleven et godt og trygt skolemiljø. Tiltaket skal, i tillegg til å være egnet, også være lovlig. Skoler kan for eksempel ikke bruke tvang og eleven eller foreldrene kan ikke samtykke til at loven brytes. De aller fleste tiltak som settes inn i en sak om elevers skolemiljø krever ikke en egen lovhjemmel eller enkeltvedtak.

Tiltak som begrenser enkeltelevers rettigheter etter loven eller pålegger nye plikter, krever imidlertid hjemmel i lov. Noen ganger kan det også være at enkelte tiltak, som for eksempel skolebytte, krever enkeltvedtak. Bruk av sanksjoner på Gausel skole skal ha hjemmel i ordensreglementet. Barnekonvensjonens artikler om barnets beste og barnets rett til å bli hørt gjelder også når man skal vurdere egnede tiltak.

Hva med skoleveien?

Rett og plikt til opplæring gjør at elevene må komme seg til og fra skolen. Derfor må skolen i større grad enn på andre arenaer utenfor skolen sette inn tiltak her. Det kan for eksempel gjøres ved at noen voksne holder tilsyn enkelte steder eller at det blir opprettet følgegrupper. Skolens ordensreglement kan også gjelde på skoleveien.

Hvor lenge skal tiltakene vare?

Skolen skal følge opp saken og evaluere om tiltakene de har satt inn har ført til at eleven har fått det bedre på skolen. Eleven og foresatte deltar i evalueringen av tiltakene. Hvis evalueringen viser at eleven fortsatt ikke har det trygt og godt på skolen, skal skolen vurdere å sette inn andre eller mer intensive tiltak. Oppfølgingstiltak vil ofte også kunne være arbeid i skole- eller klassemiljøet.

Oppfølgingstiltak

Oppfølgingen bør skolen vurdere om det er behov for å sette inn tiltak rettet mot senskadene som mobbing kan medføre. Her kan det være aktuelt med tiltak for å rehabilitere miljøet og de som har vært involvert. Eksempler på skolens oppfølging av barn og unge som blir eller har blitt mobbet kan være å etablere et trygt miljø, støtte utviklingen av en god selvfølelse og gi hjelp til gode og positive samspillsrelasjoner. Hvis noen av de involverte har fått angst eller utviklet traumer, er det hensiktsmessig å gi terapeutisk oppfølging i samarbeid med instanser utenfor skolen, som for eksempel BUP. Det er også viktig å følge opp de som har mobbet andre. Husk å understreke at det er handlingene deres som ikke kan aksepteres og ikke dem som person.

Dokumentere

Aktivitetsplikten skal være så handlingsrettet som mulig, slik at skolen kan bruke ressursene sine på tiltak som hjelper elevene. Skolen må dokumentere skriftlig hva de gjør for å sørge for at elever har det trygt og godt på skolen. Dokumentasjonen tjener flere formål:*

- Elever og foreldre får dokumentert at skolen tar saken deres seriøst og at de forplikter seg til å hjelpe eleven.
- Statsforvalteren kan raskt få oversikt hvis saken meldes dit.
- Saken blir tilstrekkelig belyst ved eventuelle tilsyn, erstatningssaker eller straffesaker.
- At skolen dokumenterer arbeidet, gjør det lettere å se både mønster og helhetsbildet i en elevs situasjon.

Skolen har to dokumentasjonsplikter

1. Dokumentere hvilke tiltak de planlegger å gjennomføre - gjennom en aktivitetsplan.
2. Dokumentere hva de har gjort for å følge opp delpliktene i hver enkelt sak, det vil si følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak.

Aktivitetsplan

Aktivitetsplanen er en skriftlig plan som skolen må lage i det de får vite at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, enten gjennom undersøkelser på eget initiativ eller etter at en elev selv sier fra. Den aktuelle eleven skal få en egen aktivitetsplan. I tillegg kan skolen også velge å lage en aktivitetsplan for klassen, som kan ta for seg en situasjon eller utfordring der flere elever er involvert. En aktivitetsplan for klassen kan likevel aldri erstatte aktivitetsplanen for en enkeltelev.

Aktivitetsplanen er en erstatning for enkeltvedtaket. I noen tilfeller vil det fremdeles være aktuelt å fatte enkeltvedtak. Dette gjelder i tilfeller som skolebytte og bortvisning.

I aktivitetsplanen vår står det

- Hvem og hva planen gjelder.
- Hvem som har meldt saken.
- Elevens opplevelse av saken.
- Hva skolen har gjort og gjør innenfor delpliktene.
- Hvilke tiltak som settes inn.
- Når tiltakene skal evalueres.

Det vil variere fra sak til sak hvor mye som skal dokumenteres i den enkelte saken.

Taushetsplikt

Alle som utfører tjeneste eller jobber i skolen har taushetsplikt. Opplysninger som er omfattet av taushetsplikten gjelder:

- Personlige forhold.
- Opplysninger man ønsker å holde for seg selv.
- Opplysninger som man får gjennom jobb.

Når du skal dokumentere hva som har blitt gjort i en enkeltsak, vil du måtte behandle personopplysninger. Det kan være både ordinære personopplysninger og sensitive. Skolen har både plikt og rett til å behandle personopplysninger. Alle personopplysninger, skal behandles i samsvar med personopplysningslovens regler.

Ansvarsfordeling

Alle ansatte

- Har ansvar for å kjenne til planen, og være aktive i å følge med, gripe inn og varsle om mobbing og krenkende atferd, etter prinsippet om nulltoleranse.
- Skal være gode rollemodeller for elevene ved skolen.

Rektor

Rektor skal sørge for at alle som jobbar på skolen vet at de har plikt til å følge med og gripe inn, og at de vet hvordan de skal gjøre dette. I tillegg:

- Har rektor et overordnet ansvar for at alle ansatte har kjennskap til, og arbeider etter Handlingsplan for trygt og godt skolemiljø på Gausel skole og SFO.
- Har rektor et overordnet ansvar for at aktivitetsplaner blir utformet og aktivitetene blir dokumentert.
- Skal rektor sikre at ansatte har tid og fora til å drøfte klasse- og skolemiljø, og holde seg faglig oppdatert.
- Har rektor ansvaret for at elevundersøkelsene blir gjennomført hvert år.
- Har rektor overordnet ansvar for å ha oversikt over og følge opp aktivitetsplaner.

Avdelingsledere

Avdelingsledere i skole og SFO har ansvar for å sørge for at alle som jobber på sin avdeling kjenner til sitt ansvar i aktivitetsplikten. I tillegg skal de:

- Bistå ansatte med å utarbeide aktivitetsplaner.
- Har delegert ansvar for å støtte og legge til rette for det praktiske arbeidet med aktivitetsplaner som omhandler utarbeiding, arkivering og møteinnkallelser.

Kontaktlærere

- Har ansvar for gjennomgang av skolens ordensregler, elevens rettigheter og de skal arbeide aktivt med skolens plan for sosial kompetanse.
- Har hovedansvar for å gjennomføre forebyggende tiltak, og tiltak etter aktivitetsplaner.

- Har ansvar for timeplanfestet arbeidet med utvikling av lærings -og sosialt klassemiljø.
- Har ansvar for å varsle rektor om krenkende atferd.
- Har ansvar for å informere hjemmet, og sammen med avdelingsleder utarbeide aktivitetsplaner.
- Skal ha trivsel som fast tema på elev- og utviklingssamtaler.

Elevene

Elevens stemme

Den enkelte elev har også et ansvar for å:

- Bidra til at andre elever har det trygt og godt på skolen.
- Si ifra til en voksen hvis de oppdager noen som ikke har det greit.
- Følge skolens regler.

Foresatte

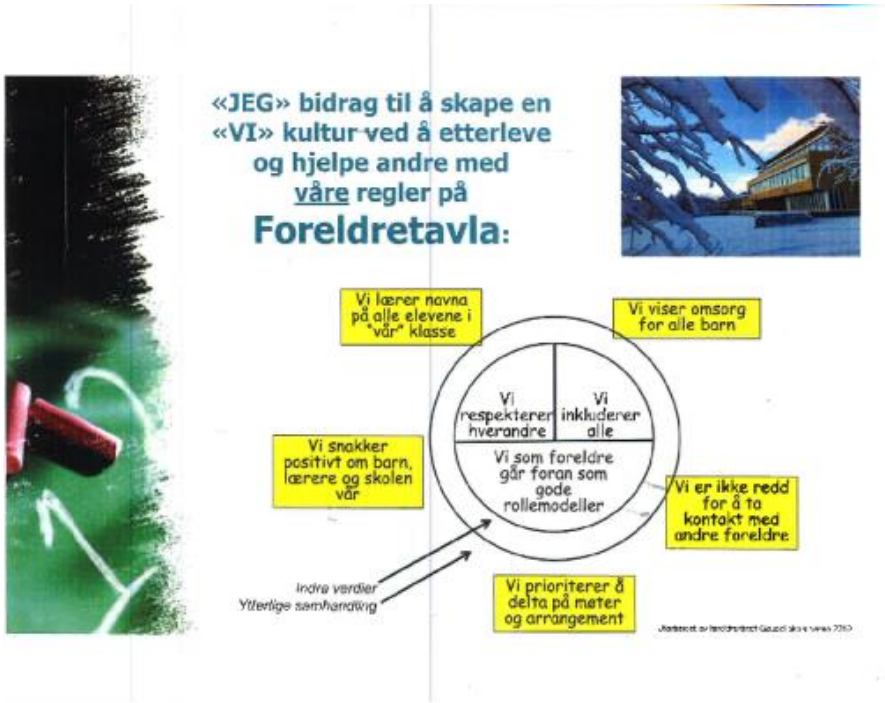

- Jeg vil bidra til å skape en vi kultur ved å etterleve og hjelpe andre med våre regler på foreldretavla.
- Vi lærer navna på alle elevene i «vår» klasse.

- Vi snakker positivt om barn og voksne på skolen vår.
- Vi viser omsorg for alle barn.
- Vi er ikke redde for å ta kontakt med andre foreldre.
- Vi prioriterer å delta på møter og arrangement.
- Vi respekterer hverandre
- Vi inkluderer alle
- Vi som foreldre går foran som gode rollemodeller.

Gausel skoles forventninger til foresatte

- Tar ansvar for å melde fra til skolen dersom barnet deres, eller andre, ikke har det greit på skolen eller skoleveien.
- Snakker med egne barn om mobbing og krenkende atferd, og vise at en tar avstand fra det, og viser engasjement og interesse for klassemiljøet.
- Skal etterstrebe og finne den vanskelige balansen mellom å alltid ta eget barn, og barnets opplevelser på alvor, samtidig som en bygger barnets robusthet og toleranse i mangfoldet av elever.
- Skal være gode rollemodeller.
- Foresatte skal ha forståelse av at elevene er i et livslangt dannelsesløp. Det forventes at foresatte fremstår som gode rollemodeller for egne og andres barn.

Medvirkning

Det følger av opplæringsloven § 9A-8 at elevene skal få ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Elevene er viktige i arbeidet med å utvikle et godt skolemiljø. De har en aktiv rolle i det forebyggende arbeidet for trygt og godt skolemiljø i skole og SFO tid. Eksempler på aktiviteter elevene har ansvar for å delta i er fadderordninger, fellessamlinger, vennskapsaksjoner, Lekeledere, elevråd m.m.

Elevene har i handlingsplanen for trygt og godt skolemiljø funnet kjennetegn på god praksis. Disse kjennetegnene blir gjennomgått i klassene årlig.
Elevenes stemme på god praksis er:

- Forståelsesfulle voksne som lytter til alle og passer på at alle har det godt.
- Tydelige voksne som skaper arbeidsro for godt læringsmiljø.
- Venner/vennskap både i klassen og på tvers av klasser.

- Trygghet i klassen og i friminutt.
- Fellesaktiviteter som bygger klassemiljø og skolemiljø.
- Gjøre hverandre gode, kunne samarbeide og hjelpe hverandre og snakke fint til hverandre.
- Nulltoleranse for mobbing.
- Et godt fysisk miljø for alle.
- Trygg skolevei.

Foresatte har utarbeidet en foreldretavle som sier noe om foreldrerollen.
Denne tavlen er tema på foreldremøter, i FAU og SU, se s. 30.

Forventninger til voksenrollen, verdier og elevsyn

Positive relasjoner mellom voksen og barn

Ansatte på Gausel skole har ansvar for å bygge, og tilrettelegge for positive relasjoner mellom voksne og barn. Barn og unge har et grunnleggende behov for å bli sett, oppleve tilhørighet, utvikle seg, og oppleve mestring. Relasjonsbygging er sentrale byggeklosser i arbeidet med å skape trygghet, trivsel og læring. Med gode, proaktive strategier kan alle voksne på skolen bidra til at elevene bygger en god selvfølelse, og får motivasjon for læring.

De voksne kan hjelpe elevene med å regulere følelser og gi dem trøst og hjelp, i tillegg til at de kan være en trygg havn. Skolen skal støtte og bidra til elevenes sosiale læring og utvikling gjennom arbeidet med fagene, og i skolehverdagen ellers (Utdanningsdirektoratet 2017). Gode relasjoner er smittsomt. Når det er gode relasjoner mellom lærer og elever, er det større sannsynlighet for at elevene blir trygge i samspill med andre elever, dette skaper også et godt miljø for læring og utvikling. I følge Hamre og Pianta 2012, vil et positivt klima skape en gunstig utvikling for barn og bidra til tilhørighet og emosjonell trygghet.

De voksne må stille krav til elevene og ha positive forventninger til mestring. Relasjoner kan endres og videreutvikles. Relasjonen og maktforholdet mellom den profesjonelle voksne og elevene er asymmetrisk. Barnets stemme skal bli hørt, og barnet selv skal velge hvem det har tillit til og vil snakke med når ting blir vanskelig.

Strategi for samarbeid med barn i Stavanger

Strategi for samarbeid med barn i Stavanger handler om god praksis for å sikre og anerkjenne barns rettigheter på individ og systemnivå. Stavanger kommunestyre vedtok planen mai -2021.

- Barns rett til informasjon
- Rett til å uttale seg fritt
- Rett til privatliv
- Medvirkning som forutsetning for barns beste.

Planens kjernepunkter bygger på FNs barnekonvensjon 178931-fns_barnekonvensjon.pdf (regjeringen.no).

De voksnes evne til å lede klasser og grupper

De voksnes evne til å lede klasser og grupper er en like viktig bærebjelke for læring og trivsel som det relasjoner er. I sin ledelse av klassen eller gruppa, styrer den voksne den sosiale samhandlingen mellom elevene. En proaktiv voksen som er tett på elevgruppen kan ha mulighet til å fange opp dynamikken i gruppen før krenkelser og mobbing får etablert seg. God klasse og gruppeledelse på Gausel skole og SFO kjennetegnes av:

- Faglig dyktighet.
- God organisering av undervisning, aktiviteter og overganger.
- Læringsstøttene aktiviteter.

Ved å møte elevene med et smil, positiv anerkjennelse, uformelle samtaler, bruk av humor, kjennskap til elevenes interesser, styrker og behov, skapes klima for at elevene får en følelse av å bli likt.

Læringsstøttene undervisning og aktiviteter handler om tydelige mål for timen, underveisvurderinger, tilpassede oppgaver, relevant undervisning som knytter temaene opp til elevenes livsverden, mye elevaktivitet, den voksnes faglige dyktighet, metakognisjon og engasjement.

Evaluering av handlingsplanen

Handlingsplanen skal evalueres årlig tidlig høst i personalgruppen, i elevråd og i SU.

Referanser

Kunnskapsdepartementet (2017). *Overordnet del-verdier og prinsipper for grunnopplæringen.* Hentet fra https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/3.-prinsipper-for-skolens-praksis/3.5-profesjonsfellesskap-og-skoleutvikling/

Kunnskapsdepartementet (2019). *Tett på - tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO.* (Meld. St. 6 (2019-2020)). Oslo: Departementet.

Kunnskapsdepartementet (2017) *Skolemiljø.* Hentet fra https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/

Kunnskapsdepartementet (2021) *Elevundersøkelsen. Hentet fra https://www.udir.no/tall-og-forskning/brukerundersokelser/elevundersokelsen/*

Kunnskapsdepartementet (2021) *Kompetansepakke om trygt og godt skolemiljø.* Hentet fra https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/kompetansepakke-om-trygt-og-godt-skolemiljo/

Møller, J. & Ottesen, E. (2016). Et godt psykososialt skolemiljø - rettslig regulering og yrkesetiske normer. I Andenæs, K. & Møller, J. (Red.), *Retten i skolen: Mellom pedagogikk, juss og politikk* (s.184-199). Universitetsforlaget.

NOU 2015:2. *Å høre til. Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø.* Kunnskapsdepartementet

Opplæringsloven. (1998). *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa* (LOV-1998-07-17-61). Lovdata. https://lovdata.no/lov/1998-07-17-61

Prop. 57 L (2016-2017) *Endringer i opplæringslova og friskolelova(skolemiljø)* Hentet fra https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-57-l-20162017/id2539013/

Sandberg, K. (2019). Barns rettigheter - fra "stykkevis og delt" til fundamentet for skolens virksomhet. I Jensen, R., Karseth, B. & Ottesen, E. (Red.), *Styring og ledelse i grunnopplæringen: Spenninger og dynamikker* (s.129-143). Cappelen Damm Akademisk.

Stavanger kommune, Oppvekst og utdanning (2020). *Rundskriv om skolemiljø.*

Vedlegg 1 Observasjon- og tiltaksskjema etter Opplæringslovens § 9A

Observasjon- og tiltaksskjema etter Opplæringslovens § 9A
Gausel skole

Elev/klasse: _____

I arbeidet med et trygt og godt skolemiljø er nulltoleranse mot krenkelser et mål.

Nulltoleranse forstås på denne måten:

Nulltoleranse

Skolene skal ha nulltoleranse mot krenkelser, jf. oppll. § 9 A-3. Eksemplene som nevnes i loven er mobbing, vold, diskriminering og trakassering, men skolene skal ha nulltoleranse også for mindre alvorlige krenkelser. Verken direkte handlinger som for eksempel hatytringer, eller mer indirekte krenkelser, som utestenging, isolering og baksnakking skal tolereres. Hva som er en krenkelse skal tolkes vidt, men ikke slik at alle kritiske utsagn eller uenigheter er krenkelser. Skolens oppgave er også å lære elever å tenke kritisk og å respektere andres meninger og overbevisninger, jf. Prop. 57 L (2016-2017) punkt 4.5.3. Prinsippet om nulltoleranse ble tatt inn i opplæringsloven for å understreke hvor viktig det er at skolene har tydelige holdninger på dette området

I arbeidet med å skape et trygt og godt klassemiljø for den enkelte og klassen er det viktig å ha gode rutiner på vakthold og observasjoner i timer og i friminutt.
Lærene og miljøarbeiderne i klassen har en felles forståelse av begrepet nulltoleranse. I den forbindelse bruker vi dette skjemaet for observasjoner, tiltak og evaluering av disse. Skjemaet fylles ut fortløpende av lærere og miljøpersonell, på individuell basis.

Dette skjemaet er fylt ut av: _____

Dato	Observasjon	Tiltak	Evaluering

Vedlegg 2 Konsekvenstrapp

Gausel skoles tiltakstrapp ved uønsket atferd
Revidert oktober 2021

Trinn 4 Saken er ikke løst, atferden vedvarer
-Eleven bytter klasse, eventuelt også skole dersom påkrevd av hensyn til andre elever eller ansatte

Trinn 3 Fortsatt og vedvarende negativ atferd
-Saken kan meldes som en §9A-sak dersom det finnes ofre for atferden eller dette vil være til hjelp for utøveren selv
-Ivareta ofre for atferden.
-Det kan innhentes bistand fra interne krefter eller eksterne samarbeidspartnere
-Saken avsluttes dersom tiltakene virker.
-Saken videreføres til neste trinn dersom tiltakene ikke har den ønskede effekt.

Trinn 2 Gjentatt negativ atferd
-Samtaler med elev og foresatte om elevens atferd.
-Ivareta eventuelle ofre for atferden.
-Avtale jevnlig kontakt hjem/skole.
-Tydeliggjøre ytterligere konsekvenser.
-Skolens ledelse informeres skriftlig.
-Observasjon av elevens atferd, loggføres.
-Saken avsluttes dersom tiltakene virker.
-Saken videreføres til neste trinn dersom tiltakene ikke har den ønskede effekt.

Trinn 1 Enkeltepisode
-Samtale med eleven om atferd og den aktuelle episoden. Tydelig melding om konsekvenser.
-Ivareta eventuelle ofre for atferden.
-Orientér (avhengig av alvorlighetsgrad) foresatte til utøver og eventuelle ofre.
-Vurdèr om skolens ledelse skal informeres.
-Behandles i tråd med skolens plan for et godt læringsmiljø.
-Saken avsluttes dersom tiltakene virker.
-Saken videreføres til neste trinn dersom tiltakene ikke har den ønskede effekt.

Konsekvenser:

Det må i hvert enkelt tilfelle vurderes hvilke konsekvenser handlingen(e) skal få. Det må være samsvar mellom handlingens alvorlighetsgrad og konsekvensen den skal få. Disse må også være i tråd med Stavanger kommunes ordensreglement.

Eksempler på konsekvenser:

- Fjerne eleven fra situasjoner der andre kan bli ofre for atferden
- Begrense elevens bevegelsesfrihet (friminutter, etc.)
- «Ramme inn» elevens handlingsrom

Vedlegg 3 Aktivitetsplan

AKTIVITETSPLAN ETTER OPPLÆRINGSLOVEN §9A-4:

- Skolen har etter opplæringsloven §9A-4 en *aktivitetsplikt* ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Formålet med aktivitetsplikten er at skolene skal handle raskt og riktig når en elev ikke har det trygt og godt på skolen.
- Etter aktivitetsplikten skal skolen lage en skriftlig *aktivitetsplan* når det skal gjøres tiltak i en sak som angår elevens skolemiljø (jf. opplæringsloven § 9A-4 sjette ledd første punktum).
- Aktivitetsplanen er skolens arbeidsdokument, men skal gjøre kjent for eleven saken gjelder og utarbeides i samråd med eleven som påvirkes. Dette dokument oppbevares og arkiveres i elevmappen unntatt offentlighet.
- Dokumentasjonsmengden må tilpasses den enkelte sak, men det skal gjennom aktivitetsplanen framkommer at skolen jobber forsvarlig, hensiktsmessig og etterprøvbart med saken. Skolen bør også føre egen logg i saker for å dokumentere oppfølging av aktivitetsplanen og følge opp utviklingen i saken.

Bakgrunn:

Hvem gjelder saken? *Navn og fødselsdato på elev, klasse/gruppe*	
Hvem har meldt saken? *Når og til hvem ble saken ble meldt første gang*	
Hva er problemet? *Beskrivelse av bakgrunnen for saken og problem som skal adresseres med denne aktivitetsplanen*	

Elevenes stemme *Kort beskrivelse av når og hvordan de involverte elevene har blitt hørt i denne saken. Dette kan også utdypes som en del av undersøkelsene i saken (se under)*	

Aktivitetsplikten:

Plikt til å følge med *Kort beskrivelse av hva som er gjort for å oppfylle plikten til å følge med.*	
Plikt til å gripe inn *Kort beskrivelse av hva som er gjort for å oppfylle plikten til å gripe inn (gjelder spesielt akutte situasjoner).*	
Plikt til å varsle *Hvem og når er saken varslet rektor og ev. skoleeier (jfr. 9A-5).*	
Plikt til å undersøke *Hvilke undersøkelser er gjort, av hvem og når. Hva har av undersøkelsene i saken avdekket?* *I saker med omfattende undersøkelser, kan dokumentasjon framkomme som vedlegg, f eks møtereferater, trivselsundersøkelser o.l.*	

Aktivitetsplan:

Plikt til å sette inn tiltak *Ut fra bakgrunnen og undersøkelsene i saken, hvilke tiltak vil skolen sette inn for å sikre eleven et trygt og godt skolemiljø? Beskrivelsen av tiltakene skal være mest mulig konkrete, angi når tiltakene skal gjennomføres, angi hvem som har ansvar for at tiltakene gjennomføres og når tiltakene skal evalueres sammen med elev/foresatte.*

Beskrivelse av tiltak/aktivitet	Ansvarlig for gjennomføring (person)	Tiltaket Igangsettes (dato)	Tiltaket evalueres

Øvrige kommentarer

Her kan skolen hvis behov skrive utfyllende vurderinger, f eks rundt/ begrunnelser for hvilke tiltak som er valgt/ikke valgt.

Foresatte/eleven er orientert om aktivitetsplanen: _____

Denne aktivitetsplanen er utarbeidet av:	
Sted og dato:	
Rektors underskrift:	

Evaluering av tiltak Evalueringen bør inneholde en vurdering av om igangsatt tiltak skal avsluttes, videreføres eller om ytterligere tiltak bør igangsettes.	Evaluert dato
Saken videreføres (Sett kryss) Tiltak videreføres og/eller justeres og eller nye tiltak iverksettes, se revidert aktivitetsplan. Dette innebærer at skolen ikke anser saken som løst.	
Saken avsluttes (Sett kryss) Dette innebærer at skolen anser saken som løst.	

Informasjon om fylkesmannen som håndhevingsorgan (§9A-6)

Hvis eleven eller foreldrene vil kontakte noen som kan vurdere om skolen har behandlet en sak som omhandler skolemiljø riktig eller burde gjøre mer, kan de melde fra til fylkesmannen.

For at fylkesmannen skal vurdere saken, gjelder følgende:

- saken må være tatt opp med rektor på skolen
- det må ha gått minst en uke siden saken ble tatt opp med rektor
- saken må gjelde skolemiljøet på den skolen eleven går på nå

Kontaktinformasjon til Fylkesmannen i Rogaland er lagt ut på deres hjemmeside:

https://www.fylkesmannen.no/nb/Rogaland/Prosjekt/Trygt-og-godt-skolemiljo/?id=108340

Vedlegg 4 Egenvurdering

EGENVURDERINGSSKJEMA SKOLEMILJØ

Skolene har etter opplæringsloven kapittel 9 A vidtgående plikter når det gjelder å jobbe systematisk med å sikre elevene et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Skoleeier har også et ansvar for å ha et system som sikrer regelverksetterlevelse, og ønsker for øvrig at skolene kan lære av hverandres praksis.

Dette egenvurderingsskjemaet skal:

- Fungere som et egenvurderingsskjema for skolene på skolemiljøområdet som danner grunnlag for refleksjon over egen praksis og sikre regelverksetterlevelse.
- Være et utgangspunkt for en erfaringsdeling på bydelsnivå

Skjemaet fylles ut og sendes i Public 360 til kommunalsjef skole Stavanger. Rektor har ansvaret for innholdet og at det blir fylt ut, men kan involvere andre i prosessen.

Skolesjefen vil gi tilbakemelding forut for årlig bydelsrektormøte som omhandler skolemiljø.

Er skolens handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø i aktivt bruk og oppdatert i samsvar med Stavanger kommunes rundskriv om skolemiljø?

Ja	Nei / delvis
Beskriv hvordan:	Beskriv nødvendig endringer og framdrift:

Har skolen gode og fungerende rutiner for å følge med på elevenes skolemiljø?

Ja	Nei / delvis
Beskriv hvordan:	Beskriv nødvendig endringer og framdrift:

Har skolen kompetanse (kunnskap, motivasjon, verdier) til å jobbe godt forebyggende og med å oppfylle delpliktene i aktivitetsplikten?

Ja	Nei / delvis
Beskriv hvordan:	Beskriv nødvendig endringer og framdrift:

Har skolen et aktivt skolemiljøutvalg som er korrekt sammensatt etter gjeldende regler?

Ja	Nei / delvis
Beskriv hvordan:	Beskriv nødvendig endringer og framdrift:

Sikrer skolen at rådsorganene får medvirke og evaulerere skolens arbeid med skolemiljøet, og at de er informert om innsynrett?

Ja	Nei / delvis
Beskriv hvordan:	Beskriv nødvendig endringer og framdrift:

Informerer skolen i tilstrekkelig grad foreldre og elever om rettighetene de har etter opplæringslovens kapittel 9A?

Ja	Nei / delvis
Beskriv hvordan:	Beskriv nødvendig endringer og framdrift:

Jobber skolen for at alle ansatte skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til inklusjon og et trygt og godt skolemiljø for elevene?

Ja	Nei / delvis
Beskriv hvordan:	Beskriv nødvendig endringer og framdrift:

Egenvurderingen er gjort av:	**Dato:**

	Skole: